

Andrzej Fister-Stoga, *Teologia ciała w Gaming*
sprawozdanie

Między 18 a 20 maja 2007 r. odbyła się w austriackim Gaming konferencja pt. *Man and Woman He Created Them. John Paul II's Theology of the Body: An International Symposium*. Otoczony ze wszystkich stron pięknymi górami i posiadający świetnie zachowane freski Rainera, pokartuski zakon okazał się doskonałym miejscem na wniknięcie w głąb tej jakże ważnej, lecz w Polsce wciąż niedocenianej myśli Jana Pawła II.

W murach byłego zakonu siedzibę ma International Theological Institute. Uważany dziś za „think tank” arcybiskupa Wiednia, kard. Schönborna, ITI został złożony przez Micheala Waldsteina, którego nowe angielskie tłumaczenie Katechez Środowych oraz obszerny do nich wstęp stały się osią, wokół której toczyła się debata. Dwie tezy Micheal Waldsteina zasługują na szczególną uwagę.

Pierwsza z nich mówi o tym, że choć Jan Paweł II głęboko wniknął w fenomenologię Schelera, szukając w niej bardziej satysfakcjonującej filozofii osoby, niż jest to dane w tomizmie, w ostateczności ją odrzucił. Głównym zarzutem wobec Schelera miało być jego błędne zrozumienie miłości, gdyż

w jego filozofii kochać może tylko człowiek moralnie dobry, którego miłość nie wynika z potrzeby, tylko z nadmiaru szczęścia. Eros zostaje całkowicie wyparty przez agape, co de facto czyni z człowieka Boga. Takie rozumienie człowieka, w którym doświadcza on całkowitego szczęścia i absolutnej pełni poprzez swoją moralną doskonałość, jest w swojej naturze antytrynitarnie i niekompatybilne z nauką chrześcijańską.

W odpowiedzi na te zarzuty, związany z ITI Peter Colosi, organizator konferencji, przedstawił szereg przykładów na to, że sam Jan Paweł II zaznaczał, jak wiele zawdzięczał fenomenologii Schelera i że to właśnie ten filozof najbardziej przyczynił się do powstania personalizmu Jana Pawła II.

Przychodzi zatem na myśl następująca konkluzja: Jan Paweł II bardzo dużo zaczerpnął z metody i języka fenomenologii, co też umożliwiło mu stworzenie teologii odpowiadającej współczesnym wrażliwościom egzystencjalnym i wejście w kontakt z filozofią nowożytną, która kładzie nacisk na podmiotowość. Jednakże znaczenie kluczowych słów oraz rozumienie

istoty rzeczywistości pozostały do-
głębnie tomistyczne.

Druga teza Waldsteina dotyczyła centralnej roli, jaką św. Jana od Krzyża odegrał w formowaniu myśli polskiego papieża. Skupienie się na małżeńskim charakterze daru samego siebie występujące u św. Jana pozwala na głęboko personalistyczne odczytanie św. Tomasza. To właśnie pisma św. Jana od Krzyża, które Jan Paweł II poznał w młodości, miały według Waldsteina największy wpływ na powstanie teologii ciała.

Z tą tezą polemizował Jarosław Kupczak OP, autor niedawno wydanej książki *Dar i komunია*. Wykazał, że choć należy docenić rolę św. Jana w formowaniu myśli papieża, to zarówno wykłady lubelskie, jak i jego późniejsze studia wskazują, że papież sięgał do głębszych źródeł, w szczególności do św. Augustyna.

Zarówno Waldstein, jak i Kupczak odrzucili tezę o kluczowej roli fenomenologii Schelera i widzą w św. Tomaszu fundament dla teologii ciała, choć Kupczak przestrzega przed przecenianiem wpływu św. Jana od Krzyża dominującym w analizie Waldsteina.

Nie sposób wspomnieć w tym sprawozdaniu o wszystkich prelegentach, jednak szczególną uwagę zwrócili prezentacje Michele Schumacher, autorki wielu publikacji o nowym feminizmie, oraz siostry M. Timothy Prokes, FSE.

Pierwsza przeanalizowała wewnętrzną dynamikę ruchu feministycznego i przedstawiła teologiczną antropologię kobiet w myśli Jana Pawła II jako alternatywę, która zaczyna przyciągać coraz więcej kobiet rozczarowanych *mainstreamem* feministycznym. Siostra Timothy skupiła się na „wirtualnej” kulturze naszych czasów, twierdząc, że jest naturalną konsekwencją dualistycznej filozofii kartezjańskiej, w której człowiek zredukowany jest do swojej świadomości, a nasze ciała i środowisko są w rezultacie pozbawionymi własnej wartości obiektami manipulacji i gry.

William E. May, nestor badań nad teologią ciała w USA, twórca John Paul II Institute w Waszyngtonie, oraz promotor szeregu z obecnych na konferencji prelegentów, zakończył konferencję wykładem, z którego jedna z myśli zasługuje na szczególną uwagę. Wskazał on na fakt, że czyny danego człowieka mają bezpośredni wpływ na kształtowanie jego osoby i nie są ograniczone do zmian w świecie zewnętrznym. Dlatego też ludzie, którzy żyją „antykonceptyjnym stylem życia”, tak siebie samych ukształtowali, że są głusi na argumenty dotyczących godności ciała. Dla Maya jedynym ratunkiem jest *metanoia*, czyli przemiana serca: „Tym, co jest nam najbardziej potrzebne jest ewangelizacja, czy raczej, „re-ewangelizacja”

Ciekawym elementem konferencji był jej podział na część naukową i część praktyczną. W tej drugiej można było poznać doświadczenia osób, które na co dzień przyczyniają się do szerzenia wiedzy o teologii ciała. Co istotne, wszyscy popularyzatorzy byli ludźmi świeckimi, spośród których większość stanowiły kobiety. Jedna przedstawiła metodę wprowadzania małych dzieci w obręb pojęć dotyczących ciała, godności i daru, inna skupiła się na platformie internetowej, która pomaga koordynować przykościelne grupy dyskusyjne. Byli obecni także wydawcy specjalizujący się w publikacjach dotyczących tej tematyki oraz przedstawiciele organizacji poza-

rządowych, takich jak Europe4Christ czy Imago Dei.

Papieski biograf George Weigel w *Świadku nadziei* konkluduje, że teologia ciała stanowi coś w rodzaju „teologicznej bomby zegarowej”, która wybuchnie z dramatycznymi konsekwencjami w trzecim tysiącleciu Kościoła. Jeżeli rzeczywiście tak jest, to po konferencji w Gaming można sądzić, że wybuchnie ona najpierw i przede wszystkim w USA. Choć imponujące jest zarówno zaplecze akademickie, jak i liczba publikacji, to przede wszystkim energia, z jaką angażują się w jej głoszenie świeccy z różnych dziedzin życia czyni ten kraj w tym momencie centrum myśli nad teologią ciała.

František Trstenský, *Na ceste do Damasku*,
Svit 2007, stron 126

Pomimo znacznego rozwoju piśmiennictwa religijnego i teologicznego na Słowacji, występują tam stale jeszcze braki, które dopingują wykładowców do opracowywania i wydawania drukiem swoich wykładów. Ksiądz dr František Trstenský odbył studia w Studium Biblicum Franciscanum w Jerozolimie i powrócił do kraju, aby podjąć wykłady w Seminarium Duchownym w Spiskiej Kapitule, które należy do Wydziału Teologicznego

Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberoku. Doktorat ukończył na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie pod kierunkiem piszącego te słowa.

Z wielką przyjemnością prezentuję już drugą książkę mojego doktoranta, która po opracowaniu poprzednio wstępu do Nowego Testamentu, podejmuje temat postaci i Listów św. Pawła.

Autor omawia kolejne listy w porządku chronologicznym, a więc róż-